

Svar på spørsmål fra utenriks- og forsvarskomiteen oversendt i brev av 17. august 2016 vedr. Prop. 151 S (2015–2016)

Spørsmål fra Arbeiderpartiet:

- 1. De 13 lokalkontorene til Forsvarets kompetanse- og utdanningssenter foreslås avviklet (side 97). Hvilke konsekvenser vil fraværet av denne personlige oppfølgingen ha for tilbudet til de vernepliktige?*

Svar:

Forsvaret er inne i den mest omfattende reformen av personell- og kompetanseområdet siden andre verdenskrig. En sentral del av denne reformen, som ble varslet i Meld. St. 14 (2012–2013), er en reform av utdanningssystemet. Forsvarets utdanningssystem koster samlet om lag 2,5 mrd. kroner per år. Forholdstallet student-ansatt er lavt. Snitt for krigsskolene er tre studenter per faglig ansatt. Det betyr at i underkant av 700 studenter følges opp av om lag 300 faglig ansatte. Til sammenlikning er det ved Politihøgskolen 12 studenter/ansatt, og ved NHH er det 13 studenter/ansatt. Utdanningsreformen skal sikre at utdanningssystemet leverer relevant, behovsprøvd, fleksibel, kostnadseffektiv og god militær utdanning. Det skapes bedre forutsetninger for kvalitet i utdanning gjennom mer robuste fagmiljøer, samtidig som utdanningskostnadene skal reduseres som følge av for eksempel økt forholdstall mellom studenter og faglig ansatte og lavere kostnader per student.

Omorganiseringen av Forsvarets kompetanse- og utdanningssenter (FOKUS) er et av flere tiltak som inngår i regjeringens ambisjon om en mer målrettet og behovsprøvd bruk av midler innenfor utdannings- og kompetanseområdet i Forsvaret, jf. kap. 8 i Prop. 151 S. FOKUS skal fortsatt levere kurs, studier og karriereveiledning til førstegangstjenestegjørende, men tilbudet skal i større grad spisses mot etter- og videreutdanning, og basere seg mer på at soldatene på eget initiativ finner relevante kurstilbud ved sivile utdanningssteder som Forsvaret støtter økonomisk. Behovet for oppfølging av den enkelte soldat vil ved nedleggelse av de 13 lokalkontorene bli ivaretatt samlet av Forsvarets personell- og vernepliktssenter i Harstad. I tråd med samfunnsutviklingen for øvrig vil digitale kommunikasjonskanaler i stor grad overta for personlig oppmøte.

I *NOU 2016:7 Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn* anbefales det å opprette karrieresentre i hvert fylke og lovfeste tilbudet om karriereveiledning for alle over 19 år på fylkeskommunalt nivå. Utvalget foreslår videre å etablere et nasjonalt nettsted for karriereveiledning. Det vil være naturlig å se Forsvarets behov for karriereveiledning i sammenheng med et eventuelt siviltilbud i fremtiden.

- 2. Andøya/Evenes: Hva vil kostnadsbildet være for et tilfredsstillende luftvern som dekker både Andenes og Evenes?*

Svar:

Den teknologiske og konseptuelle utviklingen med langtrekkende presisjonsvåpen har sammen med den sikkerhetspolitiske utviklingen gjort at behovet for luftvern har økt betydelig. For å kunne utnytte F-35 og andre flysystemer, inkludert MPA, vil det være helt avgjørende at basene disse skal operere fra kan beskyttes. Regjeringen vil etablere en basestruktur som kan anvendes i krise og væpnet konflikt mot en motstander med moderne

sensor- og våpensystemer, og har derfor anbefalt en samling av kampfly og maritime patruljefly på Evenes, beskyttet av langtrekkende luftvern og baseforsvar.

Dersom de samme forutsetningene legges til grunn som for luftvernet som er planlagt etablert på Evenes flystasjon, innebærer dette et behov for investeringer i luftvernmateriell og EBA på i størrelsesorden 3,4 mrd. Videre tilkommer økte materiell-, personell- og EBA-driftskostnader på om lag 85 mill. kroner årlig. I 20-årsperspektivet innebærer det en merkostnad på om lag 4,4 mrd. kroner for luftvern på Andøya alene. Totalt får en delt løsning med utplassering av luftvern på begge basene nærmere 300 mill. kroner høyere driftskostnader per år enn regjeringens anbefaling. Inkludert merkostnadene for investeringer på Andøya, blir kostnadsforskjellen mellom regjeringens anbefalte samling på Evenes og en delt løsning med luftvern begge steder hele 6,4 mrd. kroner i 20-årsperspektivet. Regjeringen har derfor vurdert at kostnaden det innebærer å bygge opp et tilstrekkelig luftvern for begge basene, ikke står i forhold til økningen i kampkraft dette genererer, når det ses på alternativ bruk av ressursene. Dersom man likevel skulle se for seg en slik ytterligere satsning på luftvern, ville det vært naturlig å vurdere å øke beskyttelsen av andre viktige områder fremfor to militære flyplasser i samme region.

3. Hvordan vil strukturendringsforslagene slå ut i positiv/negativ endring i antall årsverk/arbeidsplasser i de enkelte fylker?

Svar:

Endringene i antall årsverk og geografisk fordeling av disse som følger av langtidsplanen, er ikke primært et resultat av endringsforslagene innen den operative strukturen, men en større omstilling av Forsvarets personellstruktur for å frigjøre stillinger og ressurser til styrking av operativ virksomhet. Denne omstillingen betyr at det blir færre stillinger i stab- og støttestrukturen og flere i operativ virksomhet. Gevinstuttaket som følger av reduksjoner innenfor stab- og støtteområdet, er en viktig forutsetning for den økonomiske bærekraften i langtidsplanen.

Tabellen under viser personellbevegelser som er lagt til grunn for kostnadsberegningen av Prop. 151 S (2015–2016) foretatt i juni 2016. Tallene inkluderer reduksjoner i personellstrukturen, flytting av stillinger og tilsetning av ny kompetanse.

Fylke	Planlagte personellbevegelser (netto)
Akershus	-56
Buskerud	0
Finnmark	64
Hedmark	17
Hordaland	116
Møre og Romsdal	-30
Nordland	-136 ¹
Nord-Trøndelag	176
Oppland	-62
Oslo	-508
Rogaland	-34
Sogn og Fjordane	0
Sør-Trøndelag	177
Troms	-104
Vest-Agder	-182
Vestfold	-79
Østfold	135

Relativt sett er reduksjonene mindre i nord enn i sør. De største reduksjonene vil være i Sør-Norge. Reduksjonene i Nord-Norge skyldes blant annet nedleggelsen av Bodø flystasjon, som besluttet gjennom Innst. 338 S (2011–2012) til Prop. 73 S (2011–2012).

I implementeringen av tiltakene i langtidsplanen vil det erfaringsmessig bli justeringer til dette, med den konsekvens at den geografiske fordelingen vil kunne endre seg.

4. *Forsvaret har totalt fire helikoptre av typen Bell 412 på beredskap. To i Bardufoss og to på Rygge. Hvor mange oppdrag har disse helikoptrene hatt, fordelt mellom Bardufoss og Rygge?*

Svar:

Forsvarsdepartementet har anmodet Forsvaret om en oversikt knyttet til hvor mange oppdrag Bell 412-helikoptrene, som står på beredskap på Bardufoss og Rygge, har utført til støtte for politiet i 2015 og 2016. På grunn av datatekniske utfordringer knyttet til registrering av oppdragene trenger Forsvaret noe mer tid for å kvalitetssikre tallene og jeg vil derfor oversende oversikten i en egen ekspedisjon når denne foreligger.

5. *Hva er bakgrunnen for at departementet velger å redusere antall Bell-helikoptre fra 18 til 12?*

Svar:

¹ Gjennom vedtakene i denne langtidsplanen øker tallet med om lag 200. Reduksjonen skyldes primært nedleggelse av Bodø flystasjon, som ble besluttet gjennom Innst. 338 S (2011–2012) til Prop. 73 S (2011–2012).

Regjeringen anbefaler å samle Bell 412-helikoptrene på Rygge som dedikert helikopterkapasitet til støtte for spesialstyrkene. Bell 412 har i dag ulike typer oppdrag fordelt på Nord- og Sør-Norge. Antall helikoptre, kapasitet og lokalisering gjør at det ikke kan gis fullverdig støtte til Hæren, Forsvarets spesialstyrker eller politiet. Ved å samle Bell 412 miljøet til ett geografisk sted, åpner det også for å frigjøre ressurser til å videreføre og drifte andre kapasiteter. Dette oppnås først og fremst fordi ressursbehovet for ulike stab- og støttefunksjoner reduseres som en konsekvens av en slik samling, men også for å løse pålagte oppdrag med et lavere antall helikoptre. Ved dimensjonering av antall helikoptre som må være operativt tilgjengelige legger regjeringen til grunn at dagens beredskap for håndhevelsesbistand på Rygge videreføres og at helikopterkapasiteten skal kunne gi relevant støtte til spesialstyrkene.

Helikopterstøtte til spesialoperasjoner er svært krevende, og miljøet på Rygge som har dette oppdraget i dag er lite og sårbart. For at slike operasjoner skal kunne gjennomføres på en tilfredsstillende måte er det nødvendig å benytte to piloter i helikopteret samtidig. Dette gjelder også for oppdrag til støtte for Beredskapstroppen fordi støtte til politiets beredskapstropp har mange fellestrekk med støtte til spesialoperasjoner. Dette vil kreve store deler av det operative personellet som i dag utgjør Bell 412-miljøet.

6. *Hva vil kostnadene ut fra regjeringen forslag være med å ha en fordeling 9/9 av Bell-helikoptre mellom Bardufoss og Rygge?*

Svar:

En videreføring av dagens fordeling med ni Bell 412 på Bardufoss og ni på Rygge vil ikke kunne gi fullverdig støtte til spesialstyrkene, slik regjeringen har anbefalt. Bakgrunnen for dette er at antallet helikoptre på Rygge i dag er for lavt. Dersom de ni helikoptrene på Rygge skal utnyttes til å støtte spesialstyrkene samt opprettholde håndhevelsesbistand for politiet, vil det kreve langt flere besetninger og flytimer, samt en støttestruktur på både Bardufoss og Rygge. Merkostnaden for en slik løsning er beregnet til om lag 160 mill. kroner årlig sammenlignet med anbefalingen. Totalt utgjør dette om lag 3,2 mrd. kroner over 20 år.

Det vises til svaret på spørsmål 5 om behovet for to piloter i samme helikopter for oppdrag til støtte for spesialstyrkene og Beredskapstroppen. Flyttingen vil først skje når tilstrekkelig kapasitet med NH90 og AW101 er etablert i nord, anslagsvis 2019.

7. *NH90-helikoptrene: Hvordan ser departementet for seg fordeling av NH90 i operativ tjeneste fordelt mellom egentrening, kystvakt, redningstjeneste og Hæren?*

Svar:

Hæren er i dag ikke basert på luftmobilitet med helikopter. Forsvarsdepartementet har i sine kostnadsvurderinger lagt til grunn årlige flytimer med NH90 fordelt på Kystvakten (KV), fregatt og trening. Flytimene fra KV og fregatt er basert på antall seilingsdøgn som fartøyene er planlagt å gjennomføre per år. Antallet flytimer øker etter hvert som helikoptrene blir operative og som en konsekvens av regjeringens planlagte økning av antall seilingsdøgn med helikopterbærende fartøyer. Det totale antall flytimer som er tilgjengelige for den samlede NH90-flåten er avhengig av flere forhold, blant annet helikopterets vedlikeholdsbehov, valgt vedlikeholdskonsept, antall vedlikeholdspersonell og antall besetninger.

Når NH90 er operativt fra kystvakt og fregatt er den planlagte gjennomsnittlige fordelingen på henholdsvis 2160 og 900 årlige flytimer. Dette er tilstrekkelig for at alle helikopterbærende fartøyer har helikopter embarkert når de seiler. I tillegg er det beregnet om lag 840 årlige

flytimer til trening. Totalt er det lagt til grunn et gjennomsnittlig timeuttak på om lag 3900 flytimer i året for NH90-flåten.

Det er ikke satt av egne flytimer til redningstjeneste. Operativt tilgjengelige NH90-helikoptre vil alltid være disponible i fredstid for redningsoppdrag, enten fra fartøyer eller fra base. Kystvakten har bistand til redningsaksjoner som en av sine lovpålagte oppgaver. Ved å øke antall seilingsdøgn med fregatter og helikopterbærende kystvaktfartøyer vil også tilgjengeligheten for NH90 til å bistå i slike situasjoner øke. Den samlede redningskapasiteten vil øke.

I plangrunnlaget for langtidsplanen er det ikke satt av et antall timer med NH90 dedikert for støtte til Hæren. Slike oppdrag vil eventuelt måtte gjennomføres innenfor det totale tilgjengelige timeantallet, basert på en operativ prioritering og en vurdering av egnethet i den enkelte situasjonen. Regjeringen legger opp til at Kystvaktens NH90-helikoptre kan omprioriteres ved en krise eller en væpnet konflikt, eksempelvis til medisinsk luftevakuering. Behovet for å trene på slike oppdrag må dekkes innenfor timene avsatt til trening. Med base på Bardufoss har KV-helikoptrene et godt geografisk utgangspunkt for trening med landstyrker på slike oppdrag. Bell 412 vil også etter flytting til Rygge kunne omprioriteres til støtte for Hæren i enkelte situasjoner som ved større øvelser og kriser. Den totale helikopterkapasiteten i Nord-Norge øker med innføring av NH90-helikoptre og AW101-redningshelikoptre selv om helikopterstøtten til Hæren i Nord-Norge reduseres.

8. *Hvilke vurderinger har regjeringen gjort NH90-helikoptrenes mulighet/egnethet for operasjoner i terreng?*

Svar:

NH90 er først og fremst konstruert for maritime operasjoner fra fartøyer. Det gjenspeiles spesielt i våpen- og sensorutrustningen, men også i øvrige tekniske systemer for at helikopteret skal kunne operere sikkert under krevende forhold over åpent hav i nordområdene. Slike sikkerhetssystemer gjør også at det kan operere over land under krevende forhold. Helikopteret kan lande i terreng, men med noen begrensninger. Det er ikke alltid hensiktsmessig for hverken Bell 412 eller andre helikoptertyper hver gang å skulle lande i terrenget. I flere tilfeller er det mer hensiktsmessig å hovre like over bakken for å redusere risiko ved for eksempel angrep ved landing. Det vil være piloten som i hvert enkelt tilfelle vurderer hvor det er hensiktsmessig eller om det er tilrådelig å lande.

Spørsmål fra Senterpartiet:

9. *Kvifor har departementet sett det naudsynt å gå bort frå at forsvaret si første oppgåve er å førebygge krig og endra det til å sikre truverdige avskrekking?*

Svar:

Forsvarets primære oppgave beskriver militærmaktens grunnleggende funksjon; å bidra til at angrep, anslag og trusler mot Norge fra fremmede aktører ikke oppstår. Å sikre troverdig avskrekking dreier seg derfor om å forebygge krig, og formålet med oppgaven er altså grunnleggende sett fortsatt den samme. Avskrekking er imidlertid et begrep med tydeligere forankring i internasjonal politikk som også benyttes i NATOs strategiske konsept. «Avskrekking» sender også et tydeligere signal om at målsetningen og rasjonalet til Forsvaret knyttet til å forebygge angrep, anslag og trusler, noe som er i tråd med NATOs strategiske konsept.

10. På kva måte vil den tettare alliansetilknytninga til NATO påverke norske styresmakter si evne til å handtere trugsmål og potensielle konflikhtar på ulikt nivå, særleg på eit nivå før NATO vert militært involvert? Er det mogleg at ei slik tettare tilknytning reduserer norske styresmakter sitt suverene handlingsrom?

Svar:

Norges alliansetilknytning har vært konstant siden 1949 gjennom NATO-medlemskapet, og denne langtidsplanen følger opp det som har vært bærende for norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk i hele etterkrigstiden. Målsetningene i den norske politikken ligger fast, men militære virkemidler er hele tiden i utvikling. Disse to forholdene må ikke forveksles. Langtidsplanen bevarer målsetningene og videreutvikler virkemidlene i tråd med endringene i omgivelsene.

NATO er en allianse bestående av 28 suverene medlemsland som sammen sørger for at hvert av medlemslandene står sterkere. NATOs krisehåndteringsmekanismer, inkludert kollektivt forsvar iht. artikkel 5, vil alltid være basert på beslutninger fattet av medlemslandenes suverene myndigheter. En aktiv alliansepolitikk i fredstid er avgjørende for at alliansegarantien skal være reell i krise og væpnet konflikt. Den tette alliansetilknytningen som er beskrevet i LTP dreier seg primært om å sikre at NATO og nære allierte kommer oss til unnsetning i tilfelle kriser og konflikt. Dette gjøres ved at Norge bidrar til å styrke det kollektive forsvaret, og ved å legge til rette for allierte forsterkninger og styrke bilateralt og flernasjonalt samarbeid. Ved behov vil norske myndigheter fatte beslutninger om eventuelt å be om NATO-involvering i krisehåndtering. NATO-medlemskapet er en viktig forutsetning for at Norge kan føre en fast og forutsigbar sikkerhetspolitikk i nord, og det at Norge har NATO i ryggen styrker således norske myndigheters suverene handlingsrom.

11. Kor mange års utsetjing og forseinking kan ein pårekne for artilleri-investeringa ved at regjeringa har utsett Hæren sin moderniseringsplan til etter ei eventuell landmaktstudie?

Svar:

Regjeringen legger opp til å styrke Hæren i den kommende fireårsperioden ved å bedre driftssituasjonen, øke aktivitetsnivået og utbedre mangler ved beredskapslogistikken og vedlikeholdet. Moderniseringen og styrkingen av Hæren starter allerede fra 2017. Landmaktstudien skal sikre at fremtidens landmakt er relevant, kan operere med våre allierte, og er best mulig tilpasset den teknologiske og konseptuelle utviklingen, samt utviklingen i trusselbildet. (I påvente av dette, og for å skape rom for andre, prioriterte investeringer, forskyves investeringer i nye systemer i Hæren.) Hensikten er ikke å redusere investeringene i landmakten, men å sikre at midlene brukes best mulig. Når det gjelder artilleriinvesteringen, betyr dette at det er lagt til grunn en utsetting på to år, fra 2019 til 2021.

12. Kor stor del av forsvarsbudsjettet vil gå til investeringar i den tida investeringa i Hæren er tenkt gjennomført, og kor realistisk er det å tru at dette er mogleg å gjennomføre?

Svar:

Materiellinvesteringsandelen av forsvarsbudsjettet for perioden 2020–2026 vil i gjennomsnitt være i overkant av 35 prosent (jf. Prop. 151 S side 42), basert på materiellinvesteringenes andel av det totale budsjettet. Denne andelen er høyere enn normalt først og fremst på grunn av investeringene i kampfly, maritime overvåkningsfly og undervannsbåter. Omfanget av

disse store enkeltprosjektene gjør at gjennomføringen av en så vidt høy investeringsandel anses realistisk og gjennomførbart. Regjeringen har i langtidsplanen satt av et betydelig beløp til investeringer i den fremtidige utvikling av Hæren, og periodiseringen av disse investeringene er tilpasset behovet for å gjennomføre en landmaktstudie.

13. Kvifor vel departementet berre å sjå på landmakta på nytt og ikkje dei andre forsvarsgreinene, når alle forsvarsgreinene er utgreidde heilskapleg både i 2012 og 2015?

Svar:

En relevant og moderne landmakt er en sentral komponent i Norges forsvarsevne. Derfor planlegger regjeringen å iverksette flere tiltak for å styrke Hæren. I arbeidet med en ny langtidsplan har regjeringen gjennomgått hele forsvarssektoren. Som et resultat av denne gjennomgangen anbefaler regjeringen å starte en omfattende styrking av forsvarsevnen ved å øke beredskapen og utholdenheten i alle forsvarsgrener for et helhetlig og balansert forsvar. For å få til dette, som er helt nødvendig etter mange år med for stor optimisme i forsvarsplanleggingen, anbefaler vi å skyve enkelte materiellprosjekter om lag to år ut i tid, der hvor det er mulig og forsvarlig. Det inkluderer blant annet noen av de store anskaffelsene til Hæren.

Flere store og svært viktige anskaffelser ligger foran oss i alle forsvarsgrener. Vi prioriterer evnen til etterretning og overvåkning svært høyt. Nye kampfly og nye undervannsbåter er helt nødvendig kapasiteter for Norge, og vi må styrke og modernisere våre luftvernssystemer. Mens satsingen på luftmakt og maritime kapasiteter pågår for fullt, ligger viktige veivalg for Hæren fortsatt foran oss. Vi har nå noe tid før Hærens fremtid sementeres gjennom store materiellprosjekter.

Vi ser i dag store endringer i hvordan militære styrker anvendes i konflikter rundt i verden. Flere stater har investert i moderne våpenteknologi med lang rekkevidde og høy presisjon. Konflikten utspiller seg ofte i urbane strøk. Konvensjonelle styrker og hybride virkemidler anvendes i kombinasjon. Regjeringen mener det er helt nødvendig å vurdere konsekvensen av den rivende utviklingen vi ser rundt oss. Vi må sikre oss at vi har en hær med den slagkraft, reaksjonsevne og mobilitet vi trenger i fremtiden.

Vi vet at anskaffelse av hovedsystemer er styrende for utviklingen, så dette blir en sentral del av studien. Det er ikke minst viktig å se hvordan vi kan gjøre ikke bare Hæren, men også Heimevernet, enda mer anvendelig og slagkraftig. Derfor har vi også varslet at disse to forsvarsgrenene skal studeres i sammenheng.

Regjeringen har i langtidsplanen satt av betydelige beløp til fremtidige materiellinvesteringer i Hæren med tilhørende driftsmidler. Periodiseringen av disse investeringene er tilpasset behovet for å gjennomføre en landmaktstudie.

14. Er Russland si oppfatting av norsk evne til maktprojeksjon langt inne på russisk territorium vurdert som ein faktor i den konseptuelle dreinga av Forsvaret?

Svar:

Denne langtidsplanen representerer kontinuitet i norsk sikkerhetspolitikk, og forsvaret av Norge baserer seg på NATOs kollektive forsvar, slik det har gjort i hele etterkrigstiden. Forsvaret er innrettet mot å kunne forsvare norsk suverenitet, territoriell integritet og politisk

handlefrihet, og ikke maktprojeksjon på russisk territorium. Det er således ikke grunnlag for å si at det er en konseptuell dreining av Forsvaret. Norge vil fortsatt ta hensyn til Russlands legitime interesser i nord.

15. Hva er usikkerhetsmarginane og kor stor er dagens oppdaterte kostnadsestimat for utbygging av Ørlandet og Evenes?

Svar:

I usikkerhetsanalysen fra inneværende langtidsplan ble de samlede investeringskostnadene for etablering av baser for kampfly estimert til fra 5,0 mrd. til 7,2 mrd. 2016-kroner. Økte kostnader for innløsning av eiendom og gjennomføring av nødvendige støytiltak, samt økte krav til beskyttelse og sikring av basen og til hangarløsningen til F-35, har gitt et merbehov på om lag 1,6 mrd. kroner. Denne økningen av rammen er innenfor det estimerte spennet fra usikkerhetsanalysen fra 2011. Jeg viser for øvrig til omtalen i Prop. 151 S punkt 6.1.1 om kampflybaseutbyggingen på Ørland og om mer detaljert omtale av dette i Prop. 1S (2015–2016).

Evenes er også utsatt for økte kostnader til beskyttelse og støytiltak sammenliknet med opprinnelig vedtak i 2012, jf. Prop 151 S (2015-2016).

16. Kva er dei anslåtte levetidskostnadene på nye maritime patruljefly?

Svar:

Som grunnlag for kostnadsberegningene i langtidsplanen er det gjort et estimat over hva investeringer og drift av en erstatning av dagens maritime patruljefly vil koste. I lys av at system og leverandør ikke er besluttet, anses det ikke hensiktsmessig å presentere hvilke estimater regjeringen har lagt til grunn, da dette kan påvirke potensielle leverandører. Regjeringen vil komme tilbake med nærmere beskrivelser av kostnadene i forbindelse med fremleggelse av investeringsprosjektet for Stortinget.

17. Kva er estimert kostnad ved å etablere Kystjegerkommandoen på Ramsund?

Svar:

Den sikkerhetspolitiske utviklingen i våre nærområder, samt den teknologiske og konseptuelle utviklingen, har gjort at regjeringen vurderer det nødvendig å øke beredskapen og utholdenheten til annen prioritert struktur. Som et av flere tiltak for å frigjøre midler og årsverk slik at Sjøforsvarets fartøyer kan seile mer i prioriterte områder, har regjeringen i likhet med forsvarssjefen anbefalt å legge ned Kystjegerkommandoen.

En strukturinnretning som det vises til i spørsmålet ligger utenfor de alternativer som har vært vurdert i arbeidet med langtidsplanen. Det foreligger følgelig ikke tilstrekkelig grunnlag for å angi et fullstendig kostnadsbilde av et slikt alternativ. Det er imidlertid gjort et estimat som tilsier at det vil koste om lag 400 mill. kroner å bygge nødvendige fasiliteter for Kystjegerkommandoen med båter og materiell på Ramsund. I tillegg til etableringskostnadene vil videre drift av Kystjegerkommandoen medføre en økning i driftskostnader på over 200 mill. kroner pr. år sett i forhold til regjeringens anbefaling. Det er ikke gjort noen vurderinger i forhold til logistikk og støttestruktur.

Kampfly

18. Kva oppdaterte tal operer FD med som innkjøpskostnader og levetidskostnader for F 35 kampfly, og kva dollarkurs baserer desse tala seg på?

Svar:

Kampflyprogrammet har en prisjustert kostnadsramme (P 85) som i 2017-kroner er på 81,6 mrd. kroner. Dette er rammen som ble fastsatt i 2012 justert til 2017-verdi med en gjennomsnittlig vekslingskurs for hele anskaffelsen mot amerikanske dollar på 6,47. Kampflyprogrammet gjennomfører en usikkerhetsanalyse av anskaffelsen minst en gang i året for å følge utviklingen i kostnadene. Denne analysen gir et øyeblikksbilde som viser hva anskaffelsen ville kostet med dagens forutsetninger. Den siste analysen gjennomført våren 2016 viser en betydelig reduksjon i blant annet flyprisen sammenlignet med forventet kostnad i 2012. Vekslingskursen mot amerikanske dollar, som inntil høsten 2014 lå under den forventede snittkursen, er imidlertid betydelig nå høyere enn i 2012. Årets analyse la til grunn en vekslingskurs mot amerikanske dollar på 8,59 for de resterende delene av anskaffelsen, noe som ga en forventet kostnad (P 50) på 80,2 mrd. kroner. Den forventede kostnaden er derfor fortsatt innenfor kostnadsrammen som ble fastsatt i 2012. Samme analyse av levetidskostnadene med tilsvarende valutakurs ga en oppdatert kostnad på 276,9 mrd. 2017-kroner. Til tross for en høyere vekslingskurs er dette en reduksjon fra fjorårets analyse som ga en levetidskostnad i 2017-verdi på 294,3 milliarder kroner.

19. Kva er estimert årleg driftskostnad F-35 sammenlikna med F-16?

Svar:

Det ble i grunnlaget for inneværende langtidsplan (Prop. 73 S (2011–2012)) gjort en sammenligning av driftskostnadene mellom F-35 og F-16. Denne tok inn over seg de direkte sammenlignbare kostnadene ved flysystemene samt endret organisasjons- og basestruktur. Analysen viste at det ville koste om lag 375 mill. kroner i året mer å operere F-35 enn det normalt koster å operere F-16. Våren 2016 ble denne analysen gjentatt, og den bekrefter at kostnadsforskjellen er i samme størrelsesorden.

20. Kva er estimert kostnad pr flytime for F-35 kampfly samanlikna med F-16?

Svar:

Det er store forskjeller i hvordan F-35 skal understøttes sammenliknet med hvordan understøttelsen av F-16 foregår. En sammenlignbar flytimepris må derfor ta utgangspunkt i de direkte variable kostnadene, slik som drivstoff og reservedeler. Sammenligner vi dette, vil det for drivstoff og reservedeler påløpe om lag 110 000 kroner per flytime for F-35 sammenlignet med om lag 87 000 kroner per flytime for F-16. Disse tallene kan ikke brukes i en direkte kostnadssammenligning, da både antall fly, flytimeantall og understøttelsesløsningene er forskjellige. Blant annet gjør dagens teknologi at en mye større andel av treningen kan gjennomføres i simulator, og i noen tilfeller langt bedre i simulator enn ved tradisjonell treningsflyging.

Heimevernet

21. Korleis vil oppgåvene som i dag ligg til distriktssaben ved HV 11, Setnesmoen, konkret bli løyste etter nedlegging av Setnesmoen leir er lagt ned?

Svar:

De foreslåtte endringene i HV muliggjør å styrke distriktstabene i nord og etablere et nasjonalt territorielt ledelselement for å styrke evnen til operativ ledelse av HV.

Oppgåvene og den regionale kompetansen som i dag ivaretas av distriktsstaben i HV-11 ved Setnesmoen vil bli videreført ii ansvarlige distriktstaber. Hvilke distriktstaber som skal ivareta de ulike oppgåvene og lede HV-styrkene i de ulike geografiske områder som i dag dekkes av HV-11, vil Forsvaret utvikle basert på hva som er operativt mest hensiktsmessig og av hensynet til å utnytte ressursene mest mulig effektivt.

22. Kva konkrete prosjekt inngår i fornyingsprosjektet på 200 mill ved Setnesmoen leir?

Svar:

Det er Forsvarsbygg som leier ut, drifter og vedlikeholder all bygningsmasse i Forsvaret. For Setnesmoen har Forsvarsbygg beregnet et samlet fremtidig fornyelsesbehov på grunnlag av bygningenes alder og tilstandsgrad. Estimerte fremtidige fornyelseskostander fordelt på type bygg er som følger (oppgitt i kroner):

Administrasjon/Kontorbygg	10 600 000
Befalsforlegning	61 420 000
Kaldgarasje	12 960 000
Mannskapsforlegning	19 376 000
Messer	53 940 000
Moblager	30 375 000
Undervisning	11 395 000
Totalsum	200 066 000

23. Dei foreslåtte nedlagde basane i Heimevernet er stipulert å gje ei innsparing på 600 mill kroner i eit 20-årsperspektiv. Kva konkrete postar inngår i denne summen?

Svar:

Innsparingspotensialet i et 20-årsperspektiv ved de anbefalte basenedleggelsene i Heimevernet fremkommer som følger (oppgitt i kroner):

Drift av Setnesmoen	414 000 000
Drift av Nærøysund og Grunden 22	18 000 000
Kostnader til fornyelse av EBA	200 066 000
Totalsum	632 066 000

24. *Har departementet vurdert dei samla konsekvensane av dei foreslåtte nedtrekka i Heimevernet i mange distrikt opp i mot endringane som vil kome som følgje av politireforma?*

Svar:

Regjeringen anbefaler å redusere antall HV-distriktsstaber fra elleve til ti og samtidig etablere et nasjonalt ledelselement for taktisk ledelse av HV-styrkene. Regjeringens anbefaling om å redusere dagens plantall i HV fra 42 000 mannskaper til 35 000 mannskaper innen 2020, er primært en tilpasning av plantallet til den reelle rekrutteringssituasjonen. Dagens nivå med 3 000 mannskaper i innsatsstyrkene videreføres, for å opprettholde evnen til rask respons, forsterkning av områdestrukturen, håndtering av oppdrag utover det områdestrukturen har kapasitet til, samt støtte til politiet og sivil krisehåndtering.

Regjeringen legger vekt på at HV fortsatt skal kunne samarbeide godt med politiet også etter at politireformen og utfallet av landmaktutredningen er implementert. Endringer som følger av politireformen har ikke vært ansett som relevante for regjeringens foreslåtte endringer knyttet til innretningen av HV. Den videre utviklingen av HV vil vurderes i den varslede landmaktutredningen.

Andøya:

25. *Regjeringa foreslår å fase ut Orion-flya og legge ned basen på Andøya. I FMR vil forsvarssjefen erstatte dei med satelittar, droner og mindre uvæpna fly. Har regjeringa inngått noko form for avtale med Boeing om kjøp eller førebuing til kjøp av fly som erstatning for Orion-flya?*

Svar:

Regjeringen prioriterer å satse på maritime overvåkingsfly fordi det er en viktig kapasitet for å etablere god oversikt og situasjonsforståelse i nordområdene. Den sikkerhetspolitiske og militære utviklingen i våre nærområder gjør dette nødvendig. Ubemannede luftplattformer har både operative begrensninger og teknologiske usikkerheter knyttet til operasjoner i nordområdene og de er ikke effektive til overvåking av aktivitet under vann. For Norge er dette et viktig behov. Det er ikke inngått avtale med Boeing. Forsvarsdepartementet er imidlertid i dialog med nære allierte om mulige fremtidige løsninger for erstatning for de aldrende P-3 Orion-flyene. Regjeringen vil komme tilbake med nærmere beskrivelser av type, ambisjonsnivå og antall maritime patruljefly i forbindelse med fremleggelse av investeringsprosjektet for Stortinget.

Kjevik:

26. *LSK er den einaste tekniske utdanningsinstitusjonen i Luftforsvaret. I 2015 skriv iflg Kjevikfakta FD i ei intern utgreiing: "Dersom det vektlegges lave investeringskostnader, en spisset base mot utdanning og lav risiko for kompetansetap, er Kjevik det klart beste alternativet." Kva er hovudårsakene til at FD har skifta syn og no ynskjer å flytte LSK til Værnes før Forsvarssjefen har gjennomført si utgreiing om utdanning i Forsvaret?*

Svar:

Gjennom behandlingen av Innst. 388 S (2011–2012) til Prop. 73 S (2011–2012) sluttet Stortinget seg til at det skulle vurderes en ny innretning på utdanning og kompetanseutvikling i Luftforsvaret. Fremtidig utvikling av Luftforsvarets skolesenter på Kjevik skulle ses i lys av de nye behovene til strukturen og tilpasses denne.

Regjeringens anbefaling i Prop. 151 S om nedleggelse av Kjevik og flytting av LSK til Værnes er en konkret oppfølging av intensjonen i merknaden fra en enstemmig utenriks- og forsvarskomiteé i Innst. 388 S (2011–2012). Faglige og operative behov har veid tyngst for regjeringens anbefaling, som også er i tråd med forsvarssjefens fagmilitære råd. Utdanningen i Luftforsvaret består i dag av en krigsskole, en befalsskole og fem våpenskoler. Disse er spredt både geografisk-, organisatorisk- og styringsmessig. Regjeringen vil samle dagens desentraliserte våpenskoler i Luftforsvaret organisatorisk under én ansvarlig sjef ved et nytt skolesenter på Værnes. Dette vil skape en tydeligere styring og ledelse av all fagutdanning i Luftforsvaret, teknisk utdanning inkludert. Tiltaket er i tråd med sivile trender innenfor utdanning der konsolidering og tydelig styring og ledelse er virkemidler for å oppnå økt kvalitet og mer robuste fagmiljøer. Flyttingen av ledelsen av Luftforsvarets Skolesenter Kjevik (LSK) innen 2018 er viktig fordi staben besitter nødvendig kompetanse i overordnet skoledrift og vil kunne bidra til raskere å etablere et robust skolesenter på Værnes.

Forsvarssjefen får anledning til å utrede tiltakene i utdanningsreformen mer detaljert. Regjeringen har langt på vei skjernet 2017 til dette formålet og lagt hovedtyngden av endringer til 2018 og 2019. Avviklingstidspunktet for Kjevik er lagt til 2025, fire år lengre frem i tid enn det forsvarssjefen anbefalte. Det gir Forsvaret tilstrekkelig tid til å finne gode løsninger.

Det benyttes i dag ulike leveransemodeller for teknisk utdanning med både sivile, internasjonale og interne leverandører. Teknisk utdanning på fly- og bakkesystemer må sees i lys av de behovene strukturen har. Fire av de syv flysystemene som Kjevik leverer teknisk utdanning på i dag skal utfases innen 2025. For F-35 er Ørland valgt som lokasjon for teknisk utdanning. For DA-20 gjennomføres teknisk utdanning i utlandet ved bruk av sivil tilbyder i Frankrike. For C-130J er det inngått et samarbeid med Danmark om å anskaffe teknisk utdanning sivilt i utlandet. Den tekniske utdanningen skal dermed ikke flyttes 1:1 til Værnes. Regjeringen legger til grunn at det ikke skal dubleres verkstedfasiliteter for de ulike flytypene ute på flystasjonene og ved skolesenteret på Værnes. På denne måten blir etableringen av skolesenteret rimeligere og de tekniske kompetansemiljøene samles ved hovedbasene for hvert enkelt system.

Porsangermoen:

27. Kva estimerer departementet er kostnaden av å etablere ei ståande og sjølvstendig mekanisert stridsgruppe på Porsangermoen? Kva er kostnadsforskjellen på ein ståande avdeling, og ein på rotasjon, utgått frå brigaden?

Svar:

Den sikkerhetspolitiske utviklingen gjør at regjeringen anser en økt tilstedeværelse av landstyrker i Finnmark som nødvendig. Regjeringen vil derfor styrke Grensevakten med et jegerkompani. Jegerkompaniet skal utrustes med blant annet bærbart luftvern og våpen for panserbekjempelse. Dette vil øke Grensevaktens operative evne i en innledende fase av en potensiell konflikt. Styrkingen krever etablering av økt forlegnings- og lagerkapasitet i Sør-Varanger. På grunn av den sikkerhetspolitiske utviklingen, prioriterer regjeringen å

gjennomføre tiltaket raskt, og uten å avvente landmaktsutredningen. Det er derfor lagt opp til en midlertidig løsning i påvente av at permanent infrastruktur kan være etablert innen utgangen av 2020. Investeringsbehovet for den midlertidige og permanente infrastrukturen er beregnet til samlet å være om lag 110 mill. kroner.

Driftskostnaden for en stående, selvstendig kompanistridsgruppe på Porsangmoen er estimert til om lag 310 mill. kroner per år (6,2 mrd. kroner over 20 år), fordelt på henholdsvis personell-, EBA- og materiell drift, når avdelingen er ferdig etablert. Dette beløpet forutsetter bruk av eksisterende materiell i strukturen eller materiell som er planlagt anskaffet.

Å etablere en selvstendig stående kompanistridsgruppe fast stasjonert på Porsangmoen krever i tillegg investeringer i EBA på om lag 1,4 mrd. kroner. Kostnaden for tilrettelegging for tilstedeværelse ved at avdelinger fra brigaden kan rotere løpende til Porsangmoen er til sammenlikning om lag 370 mill. kroner i EBA-investeringer. Det vil i tillegg påløpe kostnader knyttet til rotasjon, øving og beredskap i den perioden avdelingene er tilstede og øver. Dette kan likevel ses opp mot dagens kostnader for øving og beredskap fra nåværende forlegning.

28. På kva grunnlag har departementet avgjort å sjå bort frå Forsvarssjefen si tilråding om ein mekanisert kampavdeling på Porsangermoen?

Svar:

Regjeringen prioriterer å styrke Grensevakten med et jegerkompani, som skissert i svar på spørsmål 27, men har ikke funnet rom for å prioritere etablering av en mekanisert stridsgruppe på Porsangmoen blant annet fordi det krever store investeringer i EBA. Regjeringen har prioritert brigaden, som i dag har hovedstyrken i Indre Troms og Telemarkbataljon med støttesystemer på Rena.

29. Kva estimerer departementet er den samla kostanden av å gjennomføre den stortingsvedtekne moderniseringa av Hæren, også tilrådd i FMR, gjennom kjøp av CV-90 kamp- og støttekjøretøy, nytt artilleri med auka rekkjevidde, moderne kampluftvern, samt modernisering av Leopard 2 stridsvogner og integrerte og moderne kommando- og kontrollsystem?

Svar:

Gjenstående utbetalinger til kjøp av CV-90, som gjennomføres som planlagt, samt plantall for anskaffelse av de angitte kapasitetene til Hæren utgjør i langtidsplanen i overkant av 8 mrd. kroner og strekker seg over perioden 2017–2027. Det understrekes at det er tatt økonomisk høyde for fremtidige investeringer i Hæren så vel som tilhørende driftsmidler. Hensikten med landmaktsutredningen er ikke å redusere investeringene i landmakten, men tvert imot å sikre at midlene brukes mest mulig relevant.

Forsvarsbygg

30. Kva er estimert innsparingskrav til Forsvarsbygg i perioden 2017-21, og i eit 20-årsperspektiv?

Svar:

Det er identifisert et potensial for ressursfrigjøring i Forsvarsbygg på om lag 280 mill. kroner i perioden 2017–2021. Potensialet er fordelt på driftsreduksjoner internt i Forsvarsbygg, samt

en reduksjon av byggekostnadene i sektoren. Dette er basert på interne og eksterne analyser av hvordan driften kan effektiviseres og forberedes, og hvordan byggekostnader kan reduseres ved blant annet økt standardisering. Endelig krav til effektivisering vil bli gitt i iverksettelsesbrevet til Forsvarsbygg. I 20-årsperspektivet utgjør potensialet om lag 5 mrd. kroner.

Spørsmål fra Venstre

Bakgrunn

31. *Det vises til spørsmålsrunde 1, spørsmål 72. Det vises også til Nasjonal Transportplan 2014-2023, Meld. St. 26 (2012-2013), sidene 239-325.*

Spørsmål 72 ble ikke besvart med henvisning til Grunnlovens §75. Nasjonal transportplan gir opplysninger om sum kostnader for alle store og mindre prosjekter i langtidsplanperioden. Tilsvarende sumtall må derfor være mulig for Forsvarsdepartementet å oppgi for store og mindre prosjekter og drift uten å komme i konflikt med Grunnloven.

På dette grunnlag er spørsmål 72 omformulert slik at vedlagte regneark (vedlegg 1), som ønskes utfylt, vil gi informasjon om hvordan de økonomiske ressurser regjeringen har tenkt å stille til disposisjon for forsvaret er planlagt anvendt.

Alle celler i det vedlagte regnearket uten tall tabellen «Prop 151 S – Langtidsplanens drifts- og investeringskostnader» bør fylles ut i 2016 kroner i sum for perioden 2016 - 2034.

Det er gjort en hovedinndeling i «Driftsutgifter» og «Investeringer». Inndelingen i ulike kostnadssteder følger i hovedtrekk kapittel 5 i Prop S 151.

Svar:

Den prinsipielle hovedregelen for statsbudsjettet er at bevilgninger gis for ett år, jf. Grunnlovens §75. Driftskostnadsbildet for forsvarssektoren er svært sammensatt. Regjeringen vurderer det fortsatt slik at det ikke er anledning til å presentere et detaljert flerårig budsjett slik Venstre etterspør. Dette har vært løst på tilsvarende måte i inneværende og tidligere langtidsplaner.

32. *Det vises til spørsmålsrunde 1, spørsmål 33 fra KrF og svaret fra FD hvor det heter: «Vurderingen som ligger til grunn for omformuleringen av oppgave 1 er blant annet behovet for å bringe avskrekkingsperspektivet tydeligere fram i tråd med den sikkerhetspolitiske utviklingen.» Har Stortinget i andre sammenhenger sluttet seg til at tidspunktet nå er det riktige for «å bringe avskrekkingsperspektivet tydeligere fram» i vårt forhold til Russland?*

Svar:

Langtidsplanen representerer kontinuitet i norsk sikkerhetspolitikk, men den forholder seg også til den forverrede sikkerhetssituasjonen siden inneværende langtidsplan ble lagt frem. Avskrekking har vært sentralt i NATOs arbeid for å sikre medlemmenes sikkerhet siden 1960-tallet og er sist slått fast i NATOs strategiske konsept fra 2010, samt i *Deterrence and Defence Posture Review* fra 2012. Avskrekking er således ikke noe nytt, og var for eksempel

brukt i St.prp. nr. 48 (2007–2008) der det under pkt. 5.4.1 *Nasjonale oppgaver* står at «Dette [suverenitetshevdelse] inkluderer avskrekking og håndtering av begrensede episoder, samt å hindre uvedkommende aktører adgang til norsk territorium og at disse skader vitale samfunnsinteresser» (side 55), og under pkt. 5.4.2 *Oppgaver som løses i samarbeid med allierte og eventuelt andre* står det at «Norge må også bidra til at NATO har en troverdig avskrekkingsevne, slik at episoder eller kriser ikke utvikler seg til konkrete trusler eller angrep» (s. 56). Også i St.prp. nr. 73 (2011–2012) står det under pkt. 5.3.2 *Nærmere beskrivelse av oppgavenes innhold og ambisjon* at «Helt fra etableringen har NATOs fremste hensikt vært å forebygge krig gjennom å ha en avskrekkende evne til å utkjempe den om nødvendig» (s. 48).

Norsk sikkerhetspolitikk har lange tradisjoner for å balansere forholdet til Russland ved å kombinere forutsigbarhet, fasthet og utvetydig sikkerhetspolitisk grensesetting med å bidra til aktivt samarbeid der det er mulig. Det er i tråd med disse tradisjonene at regjeringen både betoner avskrekking i langtidsplanen, men også ivaretar beroligelsesaspektet ved at politikken utformes innenfor gjeldende retningslinjer for utenlandsk militær tilstedeværelse og norsk basepolitikk. Det vises også til svar på spørsmål 33 og 40.

33. Beroligelsesperspektivet i forholdet til Russland har tidligere gitt vært et viktig element i norsk forsvarspolitik. Dette har tidligere gitt seg utslag i begrensninger i bruk av NATO kampfly øst for 24 lengdegrad. Videreføres denne begrensningen?

Svar:

Settet av ordninger og bestemmelser som regulerer utenlandsk militær aktivitet i Norge i fredstid ble tidligere omtalt som «selvpålagte restriksjoner». Det omtales nå som «*retningslinjer for utenlandsk militær aktivitet i Norge*». Innholdet er i store trekk det samme som tidligere, med unntak av visse mindre justeringer som ble foretatt i årene etter den kalde krigens slutt (1995–1996). Retningslinjene skal ivareta balansen mellom avskrekking og beroligelse i forholdet til Russland, - en balanse som har vært et sentralt moment i norsk sikkerhetspolitikk siden 1950-tallet og som videreføres i denne langtidsplanen.

For allierte flyvninger i Finnmark er regelen i dag at alle flyvninger med utenlandsk militært registrerte fly øst av 24 grader, med unntak av transport- og passasjerfly, skal godkjennes av FD. Det er absolutt forbud å fly utenlandske militært registrerte fly, med unntak av transport- og passasjerfly, øst av 28 grader. Videre tillates flyvninger med utenlandsk registrerte militære fly over Finnmark ifm. besøk og inspeksjoner til Russland. Slike flyvninger klareres av FOH, og FD informeres. Disse bestemmelsene, og andre bestemmelser i gjeldende retningslinjer ligger fast pr i dag, og endres ikke som følge av fremleggelsen av langtidsplanen.

34. Iht til Forsvarssjefen var FMR innrettet mot en «balanse av kapasiteter i alle domener», mens regjeringen derimot «prioriterer strategiske kapasiteter i sjø- og luftdomenet og nedtoner ... landdomenet.» Hvilke faglige rapporter kan Stortinget få tilgang til som viser at regjeringens prioriteringer tjener norsk sikkerhet bedre en Forsvarssjefens prioriteringer?

Svar:

Den sikkerhetspolitiske utviklingen i våre nærområder og reduserte varslingstider gjør at norske myndigheter er avhengig av god og tidsriktig situasjonsforståelse for å kunne fatte riktige beslutninger. Moderne kapasiteter innen etterretning og overvåkning er derfor helt

nødvendige, og blir prioritert. For gjennomføring av militære operasjoner er det også viktig at Forsvaret har evne til å etablere luftkontroll. Dette er kapasiteter regjeringen anbefaler å satse på og som står sentralt i forsvarssjefens fagmilitære råd. Ekspertgruppens rapport «Et felles løft» fremhever også kapasiteter som ubåter, kampfly og spesialstyrker som sentrale komponenter i en militær innsats, og fremhever maritime overvåkingsfly som et vesentlig bidrag til etterretning og overvåking i nordområdene. Disse kapasitetene vil også gi betydelige bidrag til NATOs kollektive forsvarsevne, i tillegg til å styrke vår nasjonale forsvarsevne.

Regjeringen vil styrke Hærens operative evne og tilgjengelighet gjennom å ta inn det langvarige etterslepet på vedlikehold og mangler i beredskapsbeholdninger, og øke antall øvingsdøgn. Denne styrkingen begynner umiddelbart i denne planperioden, fra 2017. Evnen til taktisk ledelse styrkes både for Hæren og HV. Tilstedeværelsen i Finnmark styrkes ved at det etableres et jegerkompani ved Grensevakten. Det er satt av betydelige midler til fremtidige investeringer til landdomenet, men regjeringen mener det er fornuftig å gjennomføre en utredning for å sikre at midlene brukes mest mulig relevant, gitt utviklingen innen trusselbildet, teknologi og behovet for felles operativt og alliert perspektiv.

35. Den sterke satsingen på «strategiske kapasiteter» med et betydelig innslag av langtreckende missiler utgjør i prinsippet en offensiv trussel mot Russland. Hæravdelinger i Troms og Finnmark vil utelukkende kunne bidra til defensiv beskyttelse av norsk territorium. Hvilke analyser foreligger som viser at en prioritering av strategiske kapasiteter øker bredden i det registeret av reaksjonsmuligheter norske myndigheter har, dersom forholdet mellom Norge og Russland skulle tilspisse seg?

Svar:

Jeg er helt uenig i premisset om at en norsk satsing på strategiske kapasiteter utgjør en offensiv trussel mot Russland. Langtidsplanen representerer kontinuitet i norsk sikkerhetspolitikk, og forsvar av Norge baserer seg på NATOs kollektive forsvar, slik det har gjort i hele etterkrigstiden. Langtidsplanen legger ikke opp til en konseptuell endring av Forsvaret. Målsetningen for norsk sikkerhetspolitikk ligger fast, men i langtidsplanen videreutvikles virkemidlene i tråd med endringene i omgivelsene.

Det vises til svar på spørsmål 34 om behovet for å prioritere kapasiteter for blant annet etterretning og overvåking, ubåter, spesialstyrker og luftvern for økt beskyttelse. Regjeringen viderefører ambisjonen som ligger til grunn for kampflyanskaffelsen med tilhørende våpensystemer som Stortinget allerede har sluttet seg til. I tillegg legger regjeringen opp til å øke aktiviteten i Hæren og antall seilingsdøgn og evne til tilstedeværelse av Sjøforsvarets fartøyer i prioriterte områder.

Forsvarsevnen utgjøres av de samlede kapasitetene, der samvirke mellom forsvarsgrenene og allierte er sentralt. En relevant og moderne landmakt er en sentral komponent i Norges forsvarsevne. Derfor planlegger regjeringen å iverksette flere tiltak for å styrke Hæren, slik det er redegjort for i svaret til spørsmål 34.

Regjeringen vektlegger i langtidsplanen at kapasitetene skal ha en reell operativ evne. Strukturtabeller er til liten nytte for norske myndigheters reaksjonsmuligheter dersom styrkene ikke kan anvendes til det de er forventet å gjøre.

Regjeringens vurdering er at de kapasitetene og den operative evnen langtidsplanen legger opp til vil gi norske myndigheter et bredt register av reaksjonsmuligheter for å håndtere tilspissede situasjoner og, om nødvendig, iverksette tiltak for å forsvare landet i rammen av NATOs kollektive forsvarsevne.

36. FFI har laget en rapport «Langsiktig kostnadsbilde for forsvarssektoren – Kostnadsberegning av endelig forslag til ny LTP». Denne rapporten viser bl.a. forskjellene mellom kostnadsbildet i FMR contra kostnadsbildet i LTP. Kan Stortinget få tilgang til denne rapporten?

Svar:

Forsvarsdepartementet har med bakgrunn i spørsmålet forespurt Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) om en slik rapporten er utarbeidet. Det fremgår av svaret fra FFI at en rapport som det henvises til i spørsmålet, ikke foreligger.

37. I FMR ligger det til grunn at det skal gjennomføres betydelige investeringer i Hæren i 4 årsperioden frem til 2020. I LTP er dette tallet vesentlig redusert. Hvilket investeringsnivå ligger til grunn i hhv FMR og LTP for Hæren i sum for perioden 2017-2020?

Svar:

Langtidsplanen reduserer ikke fremtidige investeringer, men enkelte tunge prosjekter er utsatt med om lag to år. Regjeringen legger opp til en landmaktstudie for å vurdere om Hærens nåværende struktur og organisering er tilpasset til fremtidige oppgaver og trusler. Hensikten er ikke å redusere investeringene i landmakten, men tvert imot å sikre at midlene brukes best mulig og for å gi rom til å styrke dagens hær allerede fra 2017, med økte bevilgninger for å bedre driftssituasjonen, øke aktivitetsnivået og utbedre mangler ved beredskapslogistikken. Langtidsplanen legger opp til et samlet materiellinvesteringsnivå knyttet til landsystemer på om lag 6 mrd. kroner for perioden 2017–2020. FSJ la i sitt råd opp til en raskere utbetalingstakt knyttet til landsystemer som ga et materiellinvesteringsnivå på om lag 10 mrd. kroner i samme periode.

38. FMR la ikke til grunn at det skulle anskaffes nye maritime overvåkingsfly (MPA/P8), i motsetning til LTP. MPA-løsningen i LTP er vesentlig mer kostnadskrevende enn FMR forslaget (med bruk av droner mm). Hvilke reduksjoner i investeringer og drift (evt utsatte investeringer) bygger LTP på, sammenlignet med FMR, for å muliggjøre den tidlige MPA-satsingen?

Svar:

Regjeringen prioriterer å satse på maritime overvåkingsfly fordi det er en viktig kapasitet for å etablere god oversikt og situasjonsforståelse i nordområdene. Den sikkerhetspolitiske og militære utviklingen i våre nærområder gjør dette nødvendig. Dagens P-3 Orion er et aldrende fly og må erstattes fordi flyene trenger kostnadskrevende tekniske oppgraderinger for å være relevante for fremtiden. Videre er det krevende å utdanne personell til P-3 Orion fordi allierte land faser ut dette flyet. Ubemannede luftplattformer har både operative begrensninger og teknologiske usikkerheter knyttet til operasjoner i nordområdene, og de er ikke egnet til overvåking av aktivitet under vann. For Norge er dette et viktig behov. Når det gjelder hvilke tiltak som er gjennomført i langtidsplanen for å finne rom til beskrevet MPA-løsning, er dette knyttet til den helhetlige sammensetningen av både struktur, organisasjon og infrastruktur, sett opp mot den anbefalte utviklingen på bevilgningssiden. I tillegg er det som en viktig forutsetning lagt til grunn at effektene av innsparing, endret personellstruktur og effektivisering skal bidra til å videreutvikle og fornye forsvarssektoren.

39. LTP forutsetter en stor grad av «interneffektivisering» i forsvaret. Det forutsettes at det foreligger lister som viser effekten av de ulike tiltakene (både innenfor og utenfor KOSTMOD). Kan Stortinget få tilgang til listene med effektiviseringstiltakene, med de tilhørende beregnede innsparingseffekter som er lagt til grunn i LTP?

Svar:

Forsvarssektoren har i løpet av de seneste fireårsperiodene frigjort betydelige ressurser til høyere prioritert virksomhet blant annet gjennom et omfattende og systematisk forbedrings- og effektiviseringsarbeid. Dette arbeidet videreføres i kommende fireårsperiode, og basert på interne og eksterne analyser er nye tiltak identifisert, iverksatt eller planlagt iverksatt innenfor en rekke områder.

De viktigste tiltakene skisseres i tabellen under. De skisserte gevinstene må betraktes som et potensial, som vil kunne endre seg. I tillegg til kvantitative gevinster vil tiltakene legge til rette for realisering av en rekke kvalitative gevinster, som er svært viktige for utviklingen av forsvarssektoren.

Innsparing, endret personellstruktur og effektivisering (2017-2020)	<i>Mill. kroner</i>
Utdanning	520
<i>Nærmere beskrevet i Prop. 151 S (2015-2016)</i>	
Drift av eiendom, bygg og anlegg	190
<i>Reduksjon av Forsvarsbyggs driftskostnader</i>	
<i>Bortsette renholdstjenester</i>	
Stab og støttetjenester	340
<i>Årsverksreduksjon i Forsvarsdepartementet</i>	
<i>HR-transformasjon i Forsvaret</i>	
<i>Endringer i Forsvarets øverste ledelse</i>	
Strukturendringer	730
<i>Avvikle Kystjegerkommandoen og taktisk båtskvadron</i>	
<i>Redusere Forsvarets musikk med to korps</i>	
<i>Endringer innen Forsvarets logistikkorganisasjon</i>	
IKT	90
<i>Modernisere og konsolidere systemer</i>	
<i>Tydeliggjøre roller og ansvar</i>	
<i>Bygge kompetanse i investeringsprosessen</i>	
<i>Innføring av Forsvarets felles integrerte forvaltningssystem (FIF 3.0)</i>	
Anskaffelser	240
<i>Redusere Forsvarsbyggs byggekostnader</i>	
<i>Forbedre materiellinvesteringsevne</i>	
<i>Økt "hyllevarekjøp" ved materiellanskaffelser</i>	
<i>Forbedre driftsanskaffelsene til Forsvaret</i>	
Logistikk	300
<i>Innføre tydelige vedlikeholdsstandarder</i>	
<i>Redusere forsyningskostnader</i>	
<i>Redusere vedlikeholdskostnader</i>	
Samlet gevinstpotensial	2 410

Med utgangspunkt i ovenstående vil det bli gitt effektiviseringskrav til etatene også i kommende periode. Etatsjefene vil bli gitt handlefrihet knyttet til hvordan kravet skal innfris. For å sikre god gjennomføring av tiltak er det for første gang tatt høyde for personellrelaterte omstillingskostnader.

40. I mange tiår har Norge, innenfor NATO-solidariteten, hatt flere selvpålagte restriksjoner i fredstid. Det gjelder blant annet ingen baser for andre lands militære styrker, ingen allierte øvelser øst for 24 lengdegrad eller ingen atomvåpen på norsk territorium. Videreføres de selvpålagte norske begrensningene i fredstid som en del av forsvars- og sikkerhetspolitikken?

Svar:

Se svar på spørsmål nr. 33 om videreføring av gjeldende bestemmelser på dette området. Dette innebærer at også base- og atomvåpenpolitikken videreføres. Når det gjelder øvelser i Finnmark er det i gjeldende bestemmelser ikke forbud mot at utenlandske enheter kan delta i øvelser øst av 24 grader. Det tillates at mindre utenlandske militære enheter, både fra allierte land og andre land, deltar på øvelser i Finnmark.